

Wyrok z dnia 6 stycznia 2009 r.

I BP 12/08

Uprawomocnienie się wyroku przywracającego do pracy i zgłoszenie przez pracownika w ciągu 7 dni gotowości niezwłocznego jej podjęcia (art. 48 § 1 k.p.) powoduje nawiązanie między stronami stosunku pracy i skutku tego nie zmienia zawarcie przed uprawomocnieniem się wyroku porozumienia rozwiązującego stosunek pracy.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski, Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 stycznia 2009 r. sprawy z powództwa Jana S. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „Z.” w U. o zapłatę wynagrodzenia, na skutek skargi strony pozwanej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej z dnia 12 lipca 2007 r. [...]

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2007 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Cieszynie oddalił powództwo Jana S. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „Z.” w U. o zapłatę wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy w okresie od 24 maja 2004 r. do 30 września 2004 r. w związku z pozostawaniem w gotowości do jej wykonania (8.354 zł) i o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w tym okresie (696 zł) oraz zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Cieszynie z dnia 23 października 2003 r. [...] powód został przywrócony do pracy w pozwanej Spółdzielni, a dodatkowo na jego rzecz zasądzono wynagrodzenie za pracę (3.960 zł) oraz ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (789 zł). Od powyższego wyroku

strona pozwana w dniu 3 marca 2004 r. wniosła apelację, a przed jej wniesieniem strony zawarły porozumienie (ugodę pozasądową) podpisane w dniu 1 grudnia 2003 r., w którym powód cofnął roszczenia w przedmiocie przywrócenia go do pracy i zapłaty ekwiwalentu za składki na fundusz emerytalny. W porozumieniu tym ustalono, że stosunek pracy pomiędzy stronami uległ rozwiązaniu za porozumieniem stron w dniu 30 września 2003 r., a ponadto uznano kwoty zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 23 października 2003 r. i ustalono termin ich płatności. W ramach tego porozumienia powód złożył oświadczenie, że kwoty te w całości zaspokajają jego roszczenia, a pozwana wypłaciła je powodowi. Pomimo zawarcia tej ugody, postępowanie apelacyjne było kontynuowane i Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 19 maja 2004 r. [...] oddalił apelację pozwanej. Od tego wyroku pozwana wniosła kasację, jednak została ona ostatecznie odrzucona (Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2005 r., I PZ 41/04, oddalił zażalenie pozwanej na postanowienie Sądu drugiej instancji odrzucające kasację). Pismem z dnia 24 maja 2004 r. powód zgłosił gotowość podjęcia pracy, lecz pozwana odmówiła dopuszczenia go do pracy.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd pierwszej instancji uznał, że roszczenie powoda o zapłatę wynagrodzenia w związku z gotowością do pracy nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem Sądu, strony rozwiązały umowę o pracę w drodze porozumienia, zaś pozwana uznała roszczenia powoda. Porozumienie zawarte w dniu 1 grudnia 2003 r. zabezpieczało interesy powoda. Chociaż pozwana nie cofnęła apelacji, nie oznaczało to, że strony anulowały treść porozumienia rozwiązującego umowę o pracę. Z tej przyczyny twierdzenie powoda, że wyrok Sądu odwoławczego oddalający apelację zniweczył skutki ugody, nie jest trafne. Skoro powód dochodził roszczeń za okres, w którym nie był pracownikiem pozwanej, to powództwo należało oddalić.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2007 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej, uwzględniając apelację powoda: 1) zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.354 zł z ustawowymi odsetkami; 2) zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 696 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop; 3) zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 30 zł tytułem kosztów procesu. Sąd odwoławczy wywiódł w uzasadnieniu, że ugoda pozasądowa, do jakiej doszło w dniu 1 grudnia 2003 r., została zawarta w postępowaniu międzyinstancyjnym, zaś po oddaleniu

apelacji strony pozwanej, Sąd Okręgowy w dniu 20 maja 2004 r. nadał z urzędu klauzulę wykonalności wyrokowi uwzględniającemu powództwo. W ocenie Sądu drugiej instancji, każda ugoda pozasądowa zawarta pomiędzy pracownikiem i pracodawcą, jeśli rodzi spór co do sposobu jej wykonania, podlega kontroli sądowej z punktu widzenia jej zgodności z prawem, zwłaszcza wtedy, gdy choć jedna strona zaprzecza istnieniu zobowiązania. Nadto, stosunek prawny wynikający z ugody pozasądowej - a ściślej powstające z niej zobowiązanie - zależy od późniejszego stanu prawnego kształtowanego orzeczeniem sądowym, rozstrzygającym spór między stronami, które to orzeczenie ma wpływ na treść praw i obowiązków ustalonych w ugodzie (art. 366 k.p.c.). Zatem przywrócenie powoda do pracy po zawarciu ugody „nie pozostaje bez wpływu na dalsze prawo do realizacji świadczenia objętego ugodą”. Przywrócenie do pracy spowodowało bowiem restytucję stosunku pracy z tym skutkiem, że ugoda pozasądowa odnośnie tego samego stosunku prawnego stała się bezprzedmiotowa. Dlatego ugoda pozasądowa z dnia 1 grudnia 2003 r. nie doprowadziła do zmiany stosunku pracy przez jego rozwiązanie za porozumieniem stron - jak błędnie przyjął Sąd pierwszej instancji - bowiem w tym zakresie nie został zmieniony wyrok Sądu Rejonowego z dnia 23 października 2003 r. Co więcej, rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego przywracające powoda do pracy stało się prawomocne i wykonalne (powód uzyskał tytuł wykonawczy). Oznacza to, że orzeczenie przywracające powoda do pracy w pozwanej Spółdzielni wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej (art. 365 k.p.c.). Skoro na mocy prawomocnego wyroku powód został przywrócony do pracy, to pozwany pracodawca miał obowiązek przyjąć go do pracy, czyniąc zadość wymaganiu z art. 48 § 1 k.p. W tej sytuacji roszczenia powoda o zapłatę wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy, mimo zgłoszenia gotowości jej wykonania na podstawie art. 81 § 1 k.p., jak również o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop, są zasadne.

Wyrok Sądu Okręgowego w całości pozwana zaskarżyła skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, w której zarzuciła naruszenie art. 58 § 1 k.c., art. 81 k.p. oraz art. 365 §1 k.p.c. wskutek ich błędnej wykładni i wadliwego zastosowania. Pozwana wywiodła w szczególności, że powód nie mógł pozostać w gotowości do pracy skoro stosunek pracy już nie istniał. Zdaniem skarżącej, zawarcie w dniu 1 grudnia 2003 r. porozumienia pomiędzy stronami w sposób skuteczny doprowadziło do rozwiązania stosunku pracy. Z tego względu zasądzenie

przez Sąd Okręgowy kwot dochodzonych pozwem stanowi oczywistą obrazę art. 81 § 1 k.p. Według skarżącej, skuteczność (ważność) zawartego przez strony porozumienia powinna zostać oceniona według stanu istniejącego w dniu 1 grudnia 2003 r., w którym nie istniały żadne przesłanki powodujące nieważność tej czynności prawnej, a w szczególności - wobec dopuszczalności rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron (art. 30 § 1 pkt 1 k.p.) - nie może utrzymać się twierdzenie, iż ta czynność była sprzeczna z ustawą lub miała na celu obejście prawa. Nie istniał również żaden prawomocny wyrok, który powodowałby nieważność zawartej ugody. Skutek prawny ugody - w postaci rozwiązania stosunku pracy - powstał więc z chwilą jej podpisania przez obie strony. Dlatego późniejsze orzeczenie Sądu drugiej instancji wydane w sprawie VI Pa 39/04 nie mogło go uchylić. Choć strony nie mogą w drodze porozumienia uchylić bądź unieważnić orzeczenia sądu, to jednak mogą zmienić jego skutki. W dniu 1 grudnia 2003 r. nie istniał żaden prawomocny wyrok kształtujący prawa i obowiązki przewidziane powołaną ugodą. Sąd Okręgowy, wydając wyrok w sprawie VI Pa 39/04, orzekał w stanie faktycznym odmiennym od tego, na którym powód oparł swoje żądanie przywrócenia go do pracy i nie dokonał przy tym ustalenia jakoby ugoda stron - poza roszczeniem dotyczącym spłaty części wynagrodzenia przeznaczonej na składki do funduszu emerytalnego - była nieważna. Dlatego rozstrzygnięcie merytoryczne - a zatem i prawomocność materialna tego orzeczenia - dotyczyło wyłącznie roszczenia o wypłatę części wynagrodzenia w postaci ekwiwalentu za składki do funduszu emerytalnego. Wyrok oddalający apelację w sprawie [...] nie zniweczył więc skutków ugody zawartej 1 grudnia 2003 r.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

W ramach rozpoznania przedmiotowej skargi nie podlega ocenie trafność (zgodność z prawem) wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 19 maja 2004 r. [...] oddalającego apelację pozwanej od wyroku Sądu pierwszej instancji przywracającego powoda do pracy. W szczególności nie podlega ocenie nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy materialnoprawnych skutków zawartej między stronami ugody pozasądowej (porozumienia z dnia 1 grudnia 2003 r.).

Istotne jest, że w wyniku wydania przez Sąd Okręgowy w dniu 19 maja 2004 r. orzeczenia oddalającego apelację pozwanej od wyroku Sądu pierwszej instancji przywracającego powoda do pracy, a następnie odrzucenia kasacji strony pozwanej,

doszło do (prawomocnego) przywrócenia powoda do pracy. Prawomocne orzeczenie o przywróceniu do pracy na poprzednich warunkach ma charakter mieszany, konstytutywno-deklaratoryjny. Konstytutywny charakter tego orzeczenia wyraża się w tym, że doprowadza ono do powstania stosunku pracy, jaki istniał przed zakwestionowanym rozwiązaniem umowy o pracę; deklaratorywny zaś na tym, że zobowiązuje pracodawcę do zatrudnienia pracownika. Z mocy orzeczenia o przywróceniu do pracy oraz po spełnieniu warunków określonych w art. 48 § 1 k.p. (zgłoszenia przez pracownika w ciągu 7 dni gotowości niezwłocznego podjęcia pracy) stosunek pracy zostaje reaktywowany, czyli występuje skutek materialnoprawny (uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28 maja 1976 r., V PZP 12/75, OSNCP 1976 nr 9, poz. 187; PiP 1979 nr 1, s. 171, z glosą W. Uziaka; PiP 1977 nr 7, s. 166, z glosą K. Kolby; NP 1978 nr 2, s. 318, z glosą T. Liszcz; OSPiKA 1978 nr 6, poz. 103, z glosą K. Korzana; Gospodarka-Administracja Państwowa 1987, poz. 16, z komentarzem H. Starczewskiego). Oba te warunki (uprawomocnienie się wyroku przywracającego do pracy i zgłoszenie przez powoda gotowości podjęcia pracy) zostały spełnione, a więc nastąpił skutek materialnoprawny (konstytutywny) w postaci nawiązania między stronami stosunku pracy (jego reaktywowania). Na powstanie tego skutku nie ma wpływu wcześniejsze zawarcie między stronami ugody i jej wykonanie.

Zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego z dnia 12 lipca 2007 r., oceniany w granicach określonych podstawami skargi, został wydany bez naruszenia wskazanych przepisów, w tym zwłaszcza art. 81 k.p. Argumentacja skarżącej nie może odnieść skutku przede wszystkim dlatego, że powód po zakończeniu postępowania sądowego, w którym uprawomocnił się wyrok przywracający go do pracy, zgłosił w terminie ustawowym z art. 48 § 1 k.p. gotowość jej świadczenia i nie został do niej dopuszczony z przyczyn leżących wyłącznie po stronie pracodawcy. Skoro więc powód pozostawał w gotowości do świadczenia pracy, a nie otrzymał z tego tytułu wynagrodzenia, to jego powództwo było uzasadnione w świetle przesłanek art. 81 § 1 k.p.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy oddalił skargę na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c.

=====